

vistnok mange, maaske ogsaa af Medlemmerne af dette høje Ting, ere noget i Tvivl med sig selv, hvor vidt man skal have dem eller ikke — har der ikke været den fjerneste Tvivl i Kommissionen. Det anses for fuldstændig givet, som det ogsaa følger af Grundloven og af hele den historiske Udvikling, at vi skulle have Nævninger — jeg kommer senere lidt tilbage dertil og skal erklære mig enig med den sidste ærede Taler i hans Opfattelse af Nævninger — det hører altsaa til de Punkter, hvor der i Virkeligheden slet ikke er nogen Tvivl. Jeg tror ogsaa, at man maa sige, at den Behandling, som de af den meget ærede Justitsminister indbragte Lovforslag have modtaget i Folketinget, vidner om, at der i de store Kredse her i Landet er fuld Overensstemmelse om, at vi skulle have denne Lov og have den omtrent saaledes, som den her foreligger. Uagtet Folketinget jo har arbejdet meget ihærdigt, flittigt og hurtigt paa disse Love, maa det, naar man gaar det efter, erkendes, at de Ændringer og Indgreb, som Folketinget har gjort i Udkastene, navnlig i Kommissionens Udkast, ere meget smaa og lidet betydningsfulde. Og naar vi nu høre de Talere, der have haft Ordet i Dag, maa jeg ogsaa sige, at jeg glæder mig over, at der i Virkeligheden kun er kommet saa faa Indvendinger og Betænkeligheder frem. Det er ikke ganske det samme som at sige, at vi skulle tage Lovforslaget ubeset, men det er dog virkelig ikke meget, de ærede Talere have tænkt, vi skulde tage fat paa og væsentlig forandre. Jeg maa sige, at de fleste af de Indvendinger og Bemærkninger, der ere gjorte, ere ikke anderledes, end at jeg antager, at vi ikke alene her i dette Ting kunne enes derom, men ogsaa opnaa Enighed derom med Folketinget og Ministrene.

At Sagen stiller sig saaledes, er heller ikke saa underligt, thi vi maa være gennemtrængte af Følelsen af Betydningen af dette Lovforslag. Det er jo nu over 50 Aar siden, at det blev slaet fast, at vor Retspleje skulde udvikles paa denne Maade — som ogsaa maatte siges at være europæisk Ret — for saa vidt man overhovedet skulde ind paa at reformere disse Forhold. Dette har nu fundet sit Udtryk i de forskellige Love, som ere blevne vedtagne, eller, som det nu hedder, de forskellige Bøger. Tager man Bogen om Domsmagten, vil man se, at ikke blot stilles Dommerne uafhængigt af Administrationen, men, at man søger at faa Dommere fra

Kredse, hvor de have faaet en Uddannelse, der mindre end nu sætter dem i Forhold til og gør dem afhængige af Administrationen. — Ogsaa den Stilling, som Loven tillægger Sagførerne, er fuldt tilfredsstillende, saa vidt jeg kan se. Der er fra Sagførernes Side kommet en Del Bemærkninger og Indvendinger frem; i Folketinget har man imødekommet dem paa en Maade, som jeg ikke antager, at dette Ting heller vil have noget imod, og i Virkeligheden er der altsaa intet, der kan klages over der. Et andet Spørgsmaal er, hvorvidt Sagførerstanden virkelig vil være i Stand til og villig til at opfylde den Op-gave, som stilles den ved dette Lovforslag, og som i Virkeligheden ikke er saa ganske ringe, — jeg skal straks komme tilbage dertil.

Naar man nu spørger: Hvad er det, der egentlig skal opnaas ved den Reform, som skal indføres ved dette Lovforslag, saa er det naturligvis, som der staar i Grundloven, *Offentlighed, Mundtlighed og Nævninger*. Men *Offentligheden* har man jo allerede i det væsentligste, siger man, undtagen i de kriminelle Forhør, som dog egentlig ikke høre med til Rettens Pleje. Men hvad betyder *Offentligheden*, naar den er saaledes, at der ikke er noget Menneske, der bliver klog paa, hvad der foregaar, eller kan faa Lyst til at komme op i en Ret, hvor der kun fremlægges nogle Indlæg eller dikteres noget til en Protokol? — *Mundtlighed* betyder ganske vist noget mere, men ikke meget mere i og for sig. Vi have enkelte Retter i Landet, hvor der procederes mundtlig. Der er først og fremmest Højesteret og dernæst Sø- og Handelsretten — saa er der ikke mange flere — ja der er den offentlige Politiret, knap nok. Man kan komme op i Højesteret, men det hele, man hører deroppe, er nogle mere eller mindre veltalende Advokaters Tale hver fra sin Side, og man kan ikke faa noget virkeligt Indtryk af Sagen, fordi det, som er det vigtigste ved en Sag, nemlig det faktiske Grundlag, de Indsigelser, de Punkter, hvorpaa Afgørelsen beror, faar man ikke ved at høre paa nogle Foredrag. Juridiske Deduktioner og Skændsmaal — om jeg saa maa sige — mellem Advokaterne høre heller ikke med dertil, for dem kunne Dommerne gøre bedre paa egen Haand uden Advokaternes Vejledning. — Nej, det, som efter min Formening egentlig særlig skulde karakterisere Fremskridtet, er det, som udtrykkes ved Ordet *Umiddelbarhed*. Nu har jeg hørt i Dag, — og det gjorde mig for saa vidt